

Ptasia Grypa

- co powinniśmy wiedzieć ?

ISBN 978-83-63125-89-9

Wydawca:

Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu

ul. Tadeusza Maderskiego 3

83-422 Nowy Barkoczyn

www.podr.pl

Opracowanie: Maria Gwizdała

Skład komputerowy: Grażyna Szulist

Wszystkie prawa zastrzeżone. Kopiowanie, przetwarzanie i rozpowszechnianie bez zgody PODR w Lubaniu lub autora publikacji jest zabronione.

Co to ptasia grypa ?

Ptasia grypa, *influenza ptaków* – to ostra choroba zakaźna występująca powszechnie u ptaków, wywołana przez typ A wirusa grypy, który należy do rodziny *Orthomyxoviridae*, rodzaju *Influenzavirus A*.

Jeszcze niedawno były znane tylko dwa szczepy ptasiej grypy - H5N1 i H9N7. Obecnie znanych jest więcej szczepów wirusa ptasiej grypy m. innymi H5N8. Przed innym potencjalnie wyjątkowo zaraźliwym szczepem - **H5N6** ostrzegła we wrześniu br. Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa (FAO).

Naturalnym nosicielem tych wirusów jest migrujące ptactwo wodne, zwłaszcza dzikie kaczki. Naukowcy podejrzewają, że przenosi się on z dzikiego ptactwa na drób domowy, a potem od ptaków może zarazić się człowiek.

Wirus ginie w temperaturze 70 °C. W zbiornikach wodnych, często zakażonych przez ptaki wodne, wirus zachowuje zakaźność przez 4 dni w 22 °C i ponad 30 dni w 0 °C. Okres inkubacji trwa 3 do 5 dni w zależności od szczepu wirusa (czasami do 7 dni), gatunku drobiu i jego wieku.

Wirus nie stanowi dużego zagrożenia dla ludzi (pod warunkiem przestrzegania zasad higieny). Stosunkowo trudno jest się nim też zarazić. Najpopularniejszym lekiem dla ludzi przeciw ptasiej grypie jest **oseltamivir**.

Najgroźniejszym obecnie szczepem wirusa jest szczep **H5N1**. Po raz pierwszy stwierdzono go w Hongkongu w 1997 r. Szczep ten wyewoluował najprawdopodobniej ze szczepów LPAI w ogromnych fermach na skutek nienaturalnego zagęszczenia hodowanego drobiu, złych warunków sanitarnych i innych czynników. Prawdziwa epidemia ptactwa domowego wybuchła dopiero w 2003 r. w Kambodży, Chinach, Indonezji, Japonii, Laosie, Korei Południowej, Tajlandii i Wietnamie. W roku tym zginęło od wirusa i lub zostało zabitych przez hodowców ok. 100 mln sztuk drobiu. Po względnym opanowaniu choroby nastąpił nawrót w 2004 r. w tych samych krajach oraz w Malezji, Kazachstanie, Rosji (na Syberii), Iraku, Iranie, Gruzji, Azerbejdżanie, Izraelu, Afganistanie, Pakistanie, Indiach, Birmie, Kuwejcie, Jordanii a także w Europie – na Węgrzech, Ukrainie, Słowacji, w Chorwacji, Rumunii, Turcji, Włoszech, Grecji, Bułgarii, Austrii, Bośni,

Serbii i Czarnogórze, Francji, Niemczech, Szwajcarii, Słowenii, Danii, Szwecji, Czechach i w Polsce, oraz w Afryce – Nigerii, Nigrze, Egipcie, Kamerunie, Burkina Faso, w Togo i Ghanie. W lutym 2006 roku obserwowany był atak choroby w Europie na początku marca w Polsce.

Przypadki zanotowane w Polsce

2 marca 2006 znaleziono dwa martwe i jednego chorego łabędzia w Toruniu. 5 marca 2006 rano podano do wiadomości, że są to pierwsze przypadki wystąpienia wirusa ptasiej grypy w Polsce. Tego samego dnia Państwowy Instytut Weterynarii w Puławach podał, że łabędzie były zarażone wirusem H5N1. Londyński instytut potwierdził ten wynik.

Kolejny potwierdzony w Polsce przypadek znalezienia wirusa ptasiej grypy odkryto 11 marca 2006 w Kostrzynie nad Odrą (woj. lubuskie). Tego samego dnia podano do wiadomości o dwóch następnych ogniskach choroby: w Swinoujściu i Bydgoszczy.

1 grudnia 2007 roku wykryto 3 ogniska ptasiej grypy w miejscowościach Rokicice, Myśliborzyce i Uniejewo pod Płockiem^[1]. Na miejscowych fermach drobiu (w tym dwóch indyczych), zlokalizowano szczep H5N1.

8 grudnia 2007 roku odkryto nowe ognisko ptasiej grypy w powiecie żuromińskim w województwie mazowieckim.

10 grudnia 2007 roku minister rolnictwa poinformował o pojawieniu się ogniska ptasiej grypy w miejscowości Sadłowo w gminie Biezuń. w grudniu 2007 wykryto także ogniska w miejscowościach Łęпно, Krzykały gm. Orneta oraz Głodówko i w gminie Miłakowo.

W roku bieżącym (2016 r.) mamy do czynienia z innym szczepem wirusa ptasiej grypy oznaczonym symbolem **H5N8**. Choroba rozprzestrzeniła się w Europie. W Polsce w listopadzie wykryto wirusa u 5 dzikich kaczek i mewy w województwie zachodniopomorskim, a dnia 3 grudnia na fermie gęsi w miejscowości Deszczenie pod Gorzowem. Ognisko choroby zlikwidowano. Wszystkie ptaki w ognisku choroby zostały zlikwidowane, a ich zwłoki zostały przekazane do utylizacji. Jednocześnie przeprowadzono działania związane z ostatecznym oczyszczaniem i dezynfekcją w/w gospodarstwa.

Ponadto, wokół gospodarstwa wyznaczono - mocą rozporządzenia Wojewody Lubuskiego z dnia 3 grudnia 2016 r. w *sprawie określenia obszaru zapowietrzonego i zagrożonego wystąpieniem grypy ptaków (AI), sposobu znakowania tego obszaru i nakazów obowiązujących na tym obszarze* - obszar zapowietrzony i zagrożony, w którym wdrażane są działania w celu zapobieżenia rozprzestrzeniania się tej choroby (zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 grudnia 2007 r. w *sprawie zwalczania grypy ptaków*). Wszystkie obostrzenia obowiązują przez 20 dni od całkowitej likwidacji ogniska.

1. Drogi zakażenia

Roznosicielami choroby są ptaki: łabędzie, dzikie kaczki i gęsi, mewy i inne ptaki szczególnie migrujące. Nigdy jednak nie udowodniono bezpośredniego zarażenia ptaków hodowlanych od wędrujących dziko żyjących. Do powstania nowych ognisk choroby w Azji dochodziło zawsze na skutek przemieszczania zakażonego drobiu. Wybuch epidemii w Kazachstanie, Mongolii i Rosji miał miejsce w okresie letnim, kiedy ptaki wodne pierzą się i nie są zdolne do lotu. Ponadto ogniska choroby występują w miejscach połączonych głównymi szlakami komunikacyjnymi, którymi prawdopodobnie transportowano zarażony drób. Dodatkowo wirus H5N1 jest tak zjadliwy, iż zarażony ptak nie byłby w stanie przelecieć znacznej odległości. Obserwowany w lutym 2006 r. "atak" ptasiej grypy w Europie także nie pokrywa się z migracjami ptaków – ptaki migrujące jeszcze nie zdążyły wrócić, a np. gęsi zbozowe, które u nas zimą, przyleciały z północy, gdzie do tej pory nie odnotowano szczepu H5N1.

2. Objawy u ptaków

Objawy kliniczne ptasiej grypy u drobiu są mało charakterystyczne i różnicowane w zależności od zjadliwości szczepu wirusa wywołującego chorobę, gatunku i wieku ptaków, zakażeń towarzyszących oraz warunków środowiskowych.

Główne objawy kliniczne wysoce zjadliwej grypy ptaków (HPAI) u drobiu to:

- depresja,
- brak apetytu,
- gwałtowny spadek/utrata produkcji jaj, miękkie skorupy jaj,

- objawy nerwowe,
- zasinienie i obrzęk grzebienia i korali,
- silne łzawienie, obrzęk zatok podoczodołowych, kichanie,
- trudności z oddychaniem,
- biegunka.

Padnięcia mogą być nagłe, bez widocznych objawów sygnalizujących zakażenie. Śmiertelność może dochodzić do 100%. Przy zakażeniu wirusem grypy o niskiej zjadliwości mogą wystąpić objawy (raczej łagodne) ze strony układu oddechowego, depresja, biegunka, zmniejszona produkcja jaj u niosek aż do zaniku, osłabienie, stroszenie piór i gorączkę. Zakażone ptaki wydalają duże ilości wirusa z kałem, w wydzielinie z oczu i dróg oddechowych. Przedłużająca się choroba powoduje wzrastające przekrwienie, głównie na gardle, tchawicy, żołądku i tłuszczu w okolicy serca oraz podskórne obrzmienie na głowie i nogach zwierząt.

3. Objawy u ludzi

Ptasia grypa u ludzi wywołuje objawy bardzo podobne do tych spowodowanych zwykłą grypą:

- gorączka,
- kaszel,
- ból gardła,
- bóle mięśni, stawów,
- zapalenie spojówek,
- ataksja.

W ciężkich przypadkach może także powodować problemy z oddychaniem oraz prowadzić do zapalenia płuc.

Do tej pory na świecie nie zanotowano ani jednego przypadku zachorowania człowieka spowodowanego tym podtypem H5N8 wirusa. Przypadki infekcji u ludzi notowano głównie przy podtypach H5N1 oraz H7N9. Człowiek może tymi podtypami wirusa zakażać się od zwierząt, nie notowano natomiast infekcji człowiek – człowiek, poza jednym przypadkiem w Indonezji gdzie z dużą dozą prawdopodobieństwa ojciec zaraził się od swojego syna.

4. Bioasekuracja – podstawowe zalecenia dla hodowcy

- zabezpiecz budynki, w których utrzymywany jest drób oraz paszę przed dostępem dzikich zwierząt, w tym ptaków,
- nie karm i nie pój drobiu na zewnątrz budynków inwentarskich,
- stosuj w gospodarstwie odzież i obuwie ochronne,
- stosuj maty dezynfekcyjne w wejściach do budynków, w których utrzymywany jest drób
- zabezpiecz budynki inwentarskie przed dostępem osób postronnych, w przypadku konieczności wejścia osoby postronnej – koniecznie musi ubrać jednorazowe ubranie ochronne i przejść przez dobrze nasączoną matę dezynfekcyjną.
- ponadto, zgodnie z obowiązującym prawem, hodowcy powinni zgłaszać do odpowiednich osób i instytucji (lekarz weterynarii prywatnej praktyki, powiatowy lekarz weterynarii, wójt/burmistrz/prezydent miasta) każde podejrzenie wystąpienia choroby zakaźnej u drobiu.

5. Ptasia grypa – zalecenia dla wszystkich

- unikaj kontaktu z ptakami - pamiętaj, że zarazić się można nawet poprzez dotknięcie piór chorego ptaka, odchodów - zachowaj czujność podczas spacerów w parkach,
- nie dotykaj znalezionych martwych ptaków – zawiadom stosowne służby – porządkowe bądź weterynaryjne,
- w kontakcie z ptakami (np. w gospodarstwach, gdzie hodowany jest drób) używaj jednorazowych rękawiczek,
- ptasie jaja trzymaj w szczelnie zamkniętym opakowaniu, aby nie miały styczności z inną żywnością,
- unikaj spożywania surowego jajka, np. w postaci kogla-moga,
- mięso z drobiu zawsze gotuj w temperaturze 90 stopni Celsjusza (wirusem ptasiej grypy nie można się zarazić jedząc ugotowane mięso i jaja).
- wszystkie narzędzia i naczynia myj staranie z użyciem detergenta.
- zawsze po kontakcie ze zwierzętami starannie myj ręce, w przypadku jakiegokolwiek podejrzenia weź prysznic.

